

Відгук

офіційного опонента, доктора психологічних наук, доцента, професора кафедри загальної та практичної психології Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» НАПН України Бевз Галини

Михайлівни

на дисертацію Кошіль Віри Іванівни «**Управління організаційно-педагогічною діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді**», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 – теорія та методика управління освітою.

Актуальність дослідження за обраною дисертанткою темою зумовлюється соціально-гуманітарними потребами суспільства щодо вирішенні питань соціального захисту дітей і молоді, які опинилися у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги при настанні соціальних ризиків як-то: відмови батьків від догляду за дитиною чи втрати годувальника, малозабезпеченості, нехтування та ігнорування потреб розвитку дітей, жорстокого ставлення та насилля, порушення прав дитини, відсутністю умов для навчання та загального розвитку, експлуатації та зловживання дітьми.

Натомість процеси державного реформування в сфері соціального захисту дітей та молоді ініціюють питання введення принципу субсидіарності у реалізації соціальних завдань з первинністю опори на участь в їх вирішенні громади та недержавних організацій. Сучасні реалії свідчать, що саме недержавні некомерційні організації «третього сектору» виказують суттєву зацікавленість у реалізації завдань соціальної політики, зокрема в сфері захисту дітей та молоді, як безпосередні надавачі необхідної допомоги та підтримки.

За таких умов, важливою та нагальною постає проблема визначення та формування науково обґрунтованих підходів до управління соціальними програмами захисного, профілактичного та педагогічного напрямку у сфері соціального захисту дітей та молоді, які б могли реалізуватися на місцевому рівні безпосередньо в громаді та засобом громади на основі доступності й адресності. Поставлена таким чином науково-практична проблема націлює це дослідження як системно-орієнтоване, що покликане прояснити накопичені у вітчизняному досвіді суперечності щодо соціального захисту дітей та молоді на рівні місцевої громади, нормативно-правового забезпечення та практики регулювання діяльності недержавних організацій в цій сфері соціальної політики.

Отже, **актуальність** обраної дисертанткою наукової теми і проблеми, обґрунтування її соціальної і практичної значущості у роботі значною мірою проведено фахово-компетентно і ретельно.

Практичну вагомість проведеного дослідження підтверджена безпосереднім впровадження його результатів в діяльність Благодійного фонду «Асперн» та зrealізована на рівні співпраці із державними і недержавними організаціями та громадою м. Києва.

У дослідженні автором зроблено внесок у розв'язання низки завдань та визначення механізмів і передумов формування суспільного запиту на створення і діяльність недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді. Саме у введенні цього поняття, визначенні ролі недержавних організацій у сфері соціального захисту дітей та молоді, розробці та обґрунтуванні моделі управління організаційно-педагогічною діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді і полягає наукова новизна проведеної дослідницької роботи.

За результатами теоретичного осмислення проблеми, представленого у **першому розділі** «Управління діяльністю недержавних організацій у сфері соціального захисту дітей та молоді як педагогічна проблема і соціальна практика» дисертанткою розкриті теоретичні підходи щодо розуміння управління в соціальній сфері, здійснений аналіз запитів суспільства на діяльність недержавних організацій у вирішенні нагальних соціальних потреб щодо стану дітей та молоді в країні а також визначення рівня його нормативно-правового забезпечення та легітимності функціонування. Таким чином ми можемо констатувати конструктивну спробу спрямованого узагальнення наукових знань та творчий приклад їх розгляду згідно практики соціально-педагогічної діяльності недержавних установ в сфері соціального захисту дітей та молоді на різних рівнях їх життєздатності (від рівня підтримки поточної діяльності до зменшення залежності і лобювання законодавчих змін).

На основі аналізу різних типів недержавних неприбуткових організацій дисертантка доводить необхідність введення поняття «недержавна установа у сфері соціального захисту дітей та молоді» як самокерованої організації, що може поєднувати ієрархічні і адхократичні структури як засоби цільового та гнучкого реагування на вирішення завдань соціального захисту дітей та молоді. Обґрунтовується, що ствердження ситуативного підходу в реалізації завдань соціального захисту дітей та молоді має виступати наріжним каменем її управлінсько-організаційної діяльності.

Водночас, дисертантка, розглядаючи дитину як об'єкта та суб'єкта соціальних послуг в процесі її соціалізації, обґрунтовує необхідність соціально-педагогічного спрямування діяльності недержавної організації в цій сфері як відповідної умови для забезпечення якісних послуг, що передбачає визначення мети, завдань, змістовного наповнення та технологій реалізації задля досягнення соціально-очікуваного результату.

У **другому розділі** – «Обґрунтування моделі управління організаційно-педагогічною діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді» – надається аналіз змістовної складової діяльності організації, що створює передумови для формування її підструктур із визначенням напрямків їхньої діяльності, запитів щодо моделей управління,

кількісного-якісного складу персоналу, умов побудови внутрішньої та зовнішніх зв'язків та комунікаційних каналів інформаційного обміну між різними соціальними системами, безпосередньо у громаді.

Застосування експертної оцінки управління діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді надало можливість визначити їхній реальний стан та встановити перспективи розвитку та розбудови. Важливими здобутками констатувального експерименту можна вважати практичне підтвердження труднощів у взаємодії між керівництвом та персоналом організації, тенденціями зміщення уваги керівника з змістовно-процесуальної на господарсько-фінансову діяльність як ризику реалізації необхідних завдань соціального спрямування; встановлені досить високого рівня професійної компетенції керівника, зокрема в питаннях правового регулювання діяльністю організації, при зниженні навичок менеджменту, готовності до делегування повноважень та зацікавленості у впровадженні новітніх соціальних технологій. На основі аналізу виявлених протиріч та спираючись на наукові підходи до моделювання гуманітарних систем автором була розроблена модель управління організаційно-педагогічною діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді, яка складається із наступних компонентів: методологічний, змістовий, організаційно-структурний, функціонально-технологічний, результативний (аналітично-узагальнюючий), корекційний.

Аналізу результатів апробації розробленої моделі в практиці діяльності БФ «Аспер» присвячений **третій розділ дисертаційної роботи** – «Експериментальна перевірка моделі управління організаційно-педагогічною діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді». Надані в цьому розділі методичні рекомендації щодо впровадження розробленої моделі в практику роботи недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді можна оцінити вагомим внеском в розбудову громадянського суспільства та залучені користувачів до участі у формуванні соціального замовлення на здійснення соціального захисту дітей та молоді.

Загалом позитивно оцінюючи дисертацію, визначимо її окремі дискусійні питання, а саме:

1. В тексті дисертації спостерігається надлишок опису різних аспектів управлінської та організаційно-педагогічної діяльності Благодійного фонду «Асперн». Виходячи з того, що предметом дослідження виступають структура, зміст та технологія управління організаційно-педагогічною діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді, то надання пріоритету лише одній недержавній організації видається не достатньо обґрунтованим.

2. Виклад тексту дисертаційного дослідження має певні суперечності. Так в теоретичній частині авторкою вводиться така складова соціального захисту дітей та молоді як «соціальна підтримка» і взагалі не згадуються такі, як: «соціальне страхування» та «соціальна справедливість». Остання складова вказує на акт компенсації впливу непередбачених

негативних явищ. Однак в тексті дисертації зроблені заяви не віднайшли свого теоретичного обґрунтування і не були належним чином представлених наступних двох частинах тексту дисертаційного дослідження, що видається нелогічним.

3. На нашу думку, доцільно було б ширше розкрити заявлені автором практичні рекомендації щодо впровадження моделі управління організаційно-педагогічною діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді організаційно-педагогічною діяльністю недержавних установ у сфері соціального захисту дітей та молоді.

Утім, перелічені зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

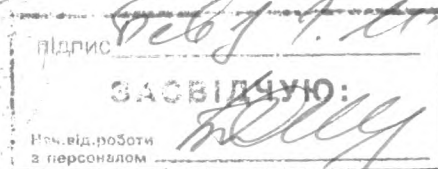
Результати дослідження пройшли апробацію шляхом їх обговорення на науково-практичних конференціях, основний зміст та положення дисертації висвітлено у 11 друкованих працях, з них: 6 статей (в тому числі 2 у співавторстві) надруковано у вітчизняних наукових фахових видання, а 1 стаття - в закордонному виданні. Всі основні наукові результати відображено у публікаціях.

Автореферат за своїм змістом повністю відбиває основні положення, логіку дослідження та висновки дисертації. Загальне оформлення дисертації та автореферату відповідає державним вимогам до оформлення кандидатських дисертацій та публікацій.

В цілому дисертація Кошіль Віри Іванівни є завершеною науковою працею, виконана на достатньому теоретичному та експериментальному рівні, в дослідженні отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливу науково практичну проблему - управління недержавними організаціями в сфері соціального захисту дітей та молоді, що має велике значення та перспективи прикладного застосування в процесі розбудови громадянського суспільства. Робота відповідає вимогам п.9, 11, 12 і 13 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її автор Кошіль Віра Іванівна заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 – теорія та методика управління освітою.

Офіційний опонент:

доктор психологічних наук, доцент,
професор кафедри загальної та
практичної психології ДВНЗ
«Університет менеджменту освіти»
НАПН України

Г. М. Бевз